

PROPRIETATEA INTELECTUALĂ: PROBLEMA PIRATERIEI ÎN LUME ȘI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Autor : Alina GONCEAR
Coordonator științific: Veronica ROȘCA , lector superior

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Lumea contemporană se bucură de multe invenții tehnologice ce economisesc timpul și deschid noi orizonturi de dezvoltare. Cea mai importantă dintre acestea rămîne a fi internetul. Acesta oferă noi oportunități de cunoaștere și socializare, prin intermediul căruia suntem mereu la curent cu toate noutățile apărute în lume. Fiecare din noi are acces la diferite surse multimedia și des descarcă orice își dorește: muzica din albume nou - apărute, filme recent rulate în primieră la cinema, soft-uri utile, sisteme de operare, articole, referate, proiecte, teze de licență , etc. Toți se gîndesc la propriul profit și la realizarea scopului propus, însă puține persoane se întrebă dacă ceea ce fac este corect și legal. Atitudinea indiferentă față de propriile acțiuni cauzează efecte grave asupra întregii societăți – dezvoltarea pirateriei, și astfel încălcarea dreptului la proprietate intelectuală.*

Cuvinte-cheie: *pirateria, soft, AGEPI, proprietate intelectuală, răspundere, riscuri, drept, Republica Moldova.*

Ce este proprietatea intelectuală?

Proprietatea intelectuală e o formă de titlu legal care permite posesorului să controleze utilizarea anumitor intangibile, cum ar fi idei sau expresii.

Formele comune de proprietate intelectuală includ :

- [brevet de invenție](#)
- [drept de autor](#)
- [mărcile înregistrate](#)
- [secretul industrial](#)

Protecția proprietății intelectuale în RM (AGEPI)

În Republica Moldova, ca și în statele înalt dezvoltate din lume, ilegalitățile produse în domeniul proprietății intelectuale sunt pedepsite conform legii, iar organul guvernamental specializat, investit cu dreptul de a acorda protecția obiectelor date este Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (AGEPI), care are următoarele funcții de bază:

- * elaborează propuneri referitoare la politica de stat și la cadrul normativ-legislativ privind protecția proprietății intelectuale;
- * organizează și gestionează sistemul național de protecție a proprietății intelectuale;
- * elaborează propuneri privind dezvoltarea sistemului național de protecție a proprietății intelectuale și supraveghează executarea și respectarea legislației Republicii Moldova și a tratatelor internaționale în domeniu la care Republica Moldova este parte;
- * elaborează, coordonează și execută programele de dezvoltare și acordurile de colaborare cu alte țări sau organizații internaționale în domeniul său de activitate;

Cu toate că AGEPI-ul încearcă să informeze populația despre riscurile ilegalităților legate de proprietatea intelectuală, în RM rămîne să domine o problemă gravă și răspîndită în toată societatea : pirateria. Acest termen este utilizat pentru descrierea încălcării a drepturilor de autor, care se manifestă prin utilizarea și reproducerea neautorizată a produselor protejate de lege. În cazul în care titularii de astfel de drepturi nu dau acordul la comercializarea și reproducerea materialelor audio și video, persoanele care utilizează aceste produse în scopurile menționate riscă să fie sancționați pedepsei cu închisoare, conform legii în vigoare.

Cele mai răspîndite forme de piraterie

Pirateria cu produse fizice - are loc atunci cînd o persoană comercializează produse pirat - copii neautorizate dupa produsele protejate - cu scopul de a le distribui. Legea condamnă nu numai actele de

reproducere și distribuire neautorizată, dar și deținerea, transportul, promovarea prin anunțuri a mărfurilor pirat cu scopul de a fi comercializate.

De asemenea, se consideră ilegală importarea exemplarelor de opere sau fonograme în R.Moldova fără consimțământul titularilor drepturilor de autor și ai drepturilor conexe din statele în care acestea nu au fost ocrotite sau termenul de ocrotire a lor a expirat.

Puțini din noi cunosc de ce documente trebuie să dispună un distribuitor pentru a activa legal în domeniu:

- 1) factura autenticată prin semnătura și ștampila titularului de drepturi;
- 2) certificatul de înregistrare în Registrul de Stat al titularilor marcajelor de control;
- 3) adeverința de obținere a marcajelor de control;
- 4) contractul care permite difuzarea exemplarelor de opere sau fonograme.

Pentru a depista CD/DVD piratat, trebuie să-i cunoaștem semnele:

- 1) Lipsa marcajului de control eliberat de AGEPI;
- 2) Lipsa mărcii comerciale pe care o folosesc titularii de drepturi autohtoni;
- 3) Lipsa informației privind administrarea drepturilor asupra operei sau fonogramei;
- 4) Calitatea și claritatea imaginii reprezentate pe copertă, ambalajului poligrafic corespunzător.

Pirateria în mediul digital/online - are loc atunci când comunicațiile online, precum și posibilitatea de a dispune de produsele protejate sub forma unei informații digitale, au facilitat utilizarea operelor și produselor protejate de legea dreptului de autor și a drepturilor conexe în mediul digital. Un exemplu de piraterie online este utilizarea anumitor programe care dau accesul la diferite fișiere și directoare din hard-discul calculatorului ce conține și piese muzicale protejate. Având acces la ele, publicul larg le descarcă și le utilizează mai departe în scopuri diferite.

Un alt compartiment al pirateriei online ar fi **pirateria software**, care este copierea ilegală a programelor originale sau contrafacerea și distribuirea neautorizată a programelor de calculator. Pirateria de soft se referă, de asemenea, și la situația în care o persoană execută mai multe copii decât sunt permise, sau când împrumută o copie a unui program de la altcineva. Într-un comunicat al Ministerului Economiei cu referire la raportul Business Software Alliance, grupare de firme la care participă cei mai mari producători de software din lume, este menționat faptul că rata pirateriei software a Republicii Moldova este una din cele mai înalte din lume. Spre exemplu, în anul 2011, această rată era de 90%. Pentru a-și dea seama de toată amploarea acestui domeniu este necesar să cunoaștem riscurile acestuia.

Calitatea - De obicei, unui program software piratat îi lipsesc elemente cheie de identificare, documentație și nu aduce nici o garanție privind actualizarea ulterioară.

Virusi - Nefiind testate, discurile contrafăcute pot fi infectate, uneori chiar intenționat, cu virusi ce pot distruge sau sustrage informații de pe hard disk-ul calculatorului utilizatorului sau de pe rețeaua locală și nu oferă posibilitatea de a cere suport tehnic.

La locul de muncă - Copierea sau folosirea ilegală a programelor software la locul de muncă pune întreaga companie în pericol. Compania poate fi sancționată conform legii drepturilor de autor. Programele software piratate ce nu sunt funcționale sau sunt infectate cu virusi irosesc resursele companiei și cresc costurile IT din respectiva companie.

Răspunderea în fața legii

E important să fim informați și despre faptul că legea cu privire la piraterie nu face diferența între utilizatori casnici și cei ce lucrează în domeniul producției sau în cel de afaceri. Astfel, legea este egală pentru toți și în cazul în care se vor produce ilegalități în acest sens, persoanele implicate vor fi trași la răspundere prin 3 forme:

1) **răspunderea civilă** – se instituie în baza legii cu privire la dreptul de autor și drepturile conexe, art. 63, potrivit căreia titularul de drept poate pretinde de la persoana care violează drepturile sale o compensație de la 500 pînă la 500 mii de lei;

2) **răspunderea administrativă** – este prevăzută de art. 96 din Codul contravențional al Republicii Moldova, potrivit căruia pentru încălcarea dreptului de autor se instituie o amendă în valoare de 80-350 u.c. și confiscarea exemplarelor contrafăcute;

3) **răspunderea penală** – este cea mai recentă normă, instituită în anul 2005, fiind prevăzută o amendă de la 16 mii pînă la 200 mii de lei. Mai există și unele pedepse complementare, de exemplu, munca în folosul comunității de la 180 pînă la 240 de ore. De asemenea, privațiunea de libertate – pentru persoanele fizice și suspendarea activității – pentru persoanele juridice.

Pirateria în lume

Industria muzicală pierde, anual, 12,5 miliarde de dolari din cauza pirateriei online. În SUA, peste 71.000 de locuri de muncă dispar, anual, din cauza aceluiași fenomen. Angajații pierd 2,7 miliarde de dolari în fiecare an din cauza pirateriei, iar 42% dintre programele care rulează la nivel mondial sunt piratate. În anul 2010 au fost descărcate, ilegal, 59 de miliarde de programe la nivel mondial, relatează go-gulf.com. Peste 75% dintre computerele existente în lume au cel puțin o aplicație care a fost descărcată ilegal de pe internet. Un iPod conține, în medie, muzică piratată în valoare de 800 de dolari, iar 95% dintre melodii sunt descărcate ilegal de pe internet.

Pirateria, în funcție de regiuni:

1. Europa Centrală și de Est: 64% din conținut
 2. America Latină: 64%
 3. Asia-Pacific: 60%
 4. Orientul Mijlociu și Africa: 58%
 5. Uniunea Europeană: 35%
 6. Europa occidentală: 33%
 7. America de Nord: 21%
- La nivel mondial, media conținutului piratat este de 42%.

Care sunt țările în care pirateria online are cea mai mare amploare?

1. China: 91%
2. Columbia: 90%
3. Rusia: 80%
4. Malaezia: 75%
5. India: 60%

Top 10 cele mai piratate filme în 2011, conform torrentfreak.com:

1. Fast Five (a fost descărcat de 9.260.000 de ori, pagubele produse de piraterie fiind de 626.137.000 de dolari);
2. The Hangover II (descărcat de 8.840.000 de ori);
3. Thor (8.330.000);
4. Source Code (7.910.000);
5. I Am Number Four (7.760.000);
6. Sucker Punch (7.200.000);
7. 127 Hours (6.910.000);
8. Rango (6.480.000);
9. The King's Speech (6.250.000);
10. Harry Potter and the Deathly Hallows, partea a II-a (6.030.000).

Top 10 cele mai piratate seriale în 2011, conform techspot.com:

1. Dexter (3.620.000 de utilizatori au descărcat episoadele serialului „Dexter”);
2. Game of Thrones (3.400.000);
3. The Big Bang Theory (3.090.000);
4. House (2.760.000);
5. How I Met Your Mother (2.410.000);
6. Glee (2.200.000);
7. The Walking Dead (2.060.000);
8. Terra Nova (1.910.000);
9. True Blood (1.850.000);
10. Braking Bad (1.730.000).

Top 5 cele mai piratate jocuri video, conform g4tv.com și torrentfreak.com:

1. Crysis 2 (3.920.000);
2. Call of Duty: Modern Warfare 3 (3.650.000);
3. Battlefield 3 (3.510.000);
4. FIFA 12 (3.390.000);
5. Portal 2 (3.240.000).

Cele mai piratate programe, conform go-gulf.com, sunt:

1. Adobe Photoshop CS;
2. Microsoft Office;
3. Nero 9;
4. Windows Vista;
5. Windows XP și Windows 7.

La începutul anului trecut, cele mai piratate cărți electronice erau:

1. 1000 Photoshop Tips and Tricks
2. Advanced Sex: Explicit Positions for Explosive Lovemaking
3. What Did We Use Before Toilet Paper?: 200 Curious Questions
4. Photoshop CS5 All-in-One For Dummies
5. What Rich People Know & Desperately Want to Keep a Secret-
6. 101 Short Cuts in Maths Any One Can Do
7. Touch Me There!: A Hands-On Guide to Your Orgasmic Hot Spots
8. How to Blow Her Mind in Bed
9. 1001 Math Problems
10. How To Make People Like You In 90 Seconds Or Less

În timp ce în Republica Moldova stoparea pirateriei pare a fi încă imposibilă, în unele țări se observă rezultate marcante în acest domeniu. Un exemplu demn de urmat ar fi una din cele mai dezvoltate țări europene, Germania, care a implimentat un șir de legi contra dezvoltării pirateriei.

Unul din rezultatele finale vizibile este succesul în stoparea pirateriei muzicale. A fost creat un site online ce permite descărcarea melodiilor contra plată. Astfel, conform celor mai recente bilanțuri făcute de către oficialii BVMI, Asociația Germană a Industriei de Înregistrări, vânzările online ale melodiilor și albumelor au crescut în ultimul an cu 22.9 %. iTunes, Spotify și alte platforme destinate vânzării de muzică au înregistrat o creștere considerabilă pe piața din Germania. Pentru prima oară pe acest teritoriu, s-a depășit pragul de 100 de milioane de download-uri legale.

Oficialii Asociației Germane a Industriei de Înregistrări au anunțat că s-au înregistrat circa 115 milioane de tranzacții muzicale în anul 2012, o creștere cu 22.4 procente față de anul 2011. Cea mai mare parte din aceste vânzări a constat în melodii individuale, nu albume întregi. Pe piața din Germania s-au vândut online 97 de milioane de melodii, cu 22.9 % mai multe decât în 2011. Germania nu a stat rău deloc nici la capitolul vânzărilor online de albume. S-au înregistrat pe parcursul anului 2012 în jur de 16 milioane de download-uri legale de albume, ceea ce înseamnă cu 20.6 % mai multe decât în anul precedent. (conform site-ului agentiadepresamondena.com)

Este de menționat faptul că în societatea noastră fenomenul pirateriei este foarte adânc înrădăcinat și că este într-adevar complicat să-l nimicim, însă dacă unim forțele și toți împreună luăm un alt drum și excludem ilegalitatea din viața noastră de zi cu zi avem șanse să ne dezvoltăm până la un nou nivel de societate, în care toți sunt conștienți de ceea ce fac și recunosc consecințele ce urmează. Trebuie de apreciat munca altora și să permitem ca aceasta să-i aducă mult meritatul profit. Este vorba de artiști, specialiști, oameni de artă și știință, oameni cu talente și idei deosebite, etc. Doar prin respectul reciproc unora față de alții vom progresa și vom trăi cuvenit meritelor.

Bibliografie:

1. <http://www.stoppirateria.md/md/guide/piracy/digital.php>
2. http://www.stoppirateria.md/pdf/articole/web_conference.pdf